

Ж. А. Кононенко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії та економічних досліджень,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ORCID ID: 0000-0003-0074-8249

Ю. М. Грибовська,

к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ORCID ID: 0000-0001-5205-9045

Л. О. Ходаківська,

к. е. н., доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ORCID ID: 0000-0002-6758-697X

DOI: 10.32702/2306-6814.2021.9.20

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВКЛАДЕНЬ ДОВГОСТРОКОВИХ ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Z. Kononenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Economic Theory
and Economic Research, Poltava State Agrarian University, Poltava

Y. Hrybovska,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting
and Economic Control, Poltava State Agrarian University, Poltava

L. Khodakivska,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting
and Economic Control, Poltava State Agrarian University, Poltava

CURRENT STATUS AND PERSPECTIVE OF LONG-TERM FINANCIAL INVESTMENTS IN UKRAINE

Стаття узагальнює стан та стратегію розвитку вкладень довгострокових фінансових інвестицій в економіку України. Основною метою проведеного дослідження є удосконалення методики визнання, класифікації та аналітичного забезпечення управління довгостроковими фінансовими інвестиціям суб'єктами господарювання з метою прийняття ефективних управлінських рішень. Систематизація літературних джерел та підходів до вирішення проблеми управління довгостроковими фінансовими інвестиціям засвідчила, що відсутній єдиний підхід до їх класифікаційних ознак і групувань з метою управління та проведення економічного аналізу, що вимагає подальших наукових досліджень. Актуальність вирішення цієї наукової проблеми полягає в тому, що стратегія управління підприємством на основі використання довгострокових фінансових інвестицій є конкретним механізмом збільшення вартості необоротних активів. Дослідження питань сучасного стану і стратегії розвитку довгострокових фінансових інвестицій у статті здійснено в логічній послідовності: з'ясовано значення даних активів в господарській діяльності суб'єктів господарювання та вивчено джерела інформації для проведення їх економічного аналізу. Аналіз динаміки й структури довгострокових фінансових інвестицій проведено на основі зібраної інформації за запитами авторів у Державній службі статистики України. Методичним інструментарієм проведеного дослідження стали прийоми читання фінансової звітності, зокрема горизонтальний та стратегічний аналіз, періодом дослідження обрано 2010–2019 роки. Об'єктом дослідження обрано Україну та її регіони. Авторами статті проведено аналіз

динаміки довгострокових фінансових інвестицій за обсягами вкладень в області України, що дозволило визначити регіони з найбільшим і найменшим залученням таких активів та встановити причини, що вплинули на такі зміни. Результати дослідження підтвердили, що лідерами в освоєнні довгострокових фінансових інвестицій в Україні є Донецька, Дніпропетровська, Київська, Харківська та Одеська області. Зменшення довгострокових інвестиційних надходжень характерне для Луганської, Чернівецької, Запорізької та Тернопільської областей. У статті виокремлено напрями фінансового стимулювання інноваційної діяльності підприємств з метою залучення довгострокових фінансових інвестицій. Запропоновано створення Державної агенції з питань довгострокового фінансування в сфері національної економіки, що забезпечить гарантовані асигнування з боку держави у перспективні галузі та сфери діяльності в Україні.

The article summarizes the status and strategy of the long-term financial investments development in the Ukrainian economy. The main objective of the paper is improving of the methods of recognition, classification and analytical support for the management of long-term financial investments by entities in order to make effective management decisions. Systematization of literary references and approaches to address the problem of long-term financial investment management has shown that there is no standard approach to their classification and grouping to manage and implement economic analysis, which requires further scientific studies. The relevance of the solution of this scientific problem is that the strategy of enterprise management based on the use of long-term financial investments is a specific mechanism for increasing the value of non-current assets. The study of the current state and strategy of long-term financial investments in the article is carried out in a logical sequence: the importance of these assets in the economic activity of economic entities is clarified and the sources of information for their economic analysis are studied. On the basis of the data received on demand of the authors at the State Statistics Service of Ukraine the analysis of the dynamics and structure of long-term financial investments was conducted. The methodological tools of the study are the methods of reading financial statements, including horizontal and strategic analysis, for the period 2010–2019. Research subject is Ukraine and its regions. The dynamics of long-term financial investments in terms of investments in Ukraine was analyzed by the authors of the article, allowing to identify the regions with the largest and smallest attraction of such assets and to identify the reasons that had the most impact on such changes. The study confirmed that Donetsk, Dnipropetrovsk, Kyiv, Kharkiv and Odessa regions are the leaders in the development of long-term financial investments in Ukraine. The reduction in long-term investment income is typical for Luhansk, Chernivtsi, Zaporizhia and Ternopil regions. The article highlights the areas of financial incentives for innovation of enterprises in order to attract long-term financial investments. It is proposed to establish a state agency for long-term financing in the national economy, which will ensure guaranteed allocations by the State in promising industries and fields of activity in Ukraine.

Ключові слова: довгострокові фінансові інвестиції, абсолютний приріст, темп приросту, динаміка та структура вкладень, перспектива вкладень довгострокових фінансових інвестицій.

Key words: long-term financial investments, an absolute increase, growth rate, dynamics and patterns of investments, perspective of long-term financial investments.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Україна знаходиться на шляху всебічних економічних перетворень. На сьогодні для економічного розвитку держави обсяг внутрішніх фінансових ресурсів є недостатнім, у зв'язку з чим, привабливими стають кошти інвесторів. Збільшення обсягу інвестицій в економіку України забезпечить прискорення соціально-економічного розвитку регіонів та пріоритетних галузей виробництва. Важливим та визначальним фактором при прийнятті інвесторами рішення щодо інвестування в конкрет-

ну країну є її інвестиційний клімат, який забезпечує поліпшення умов діяльності інвесторів, розширення механізмів та інструментів здійснення інвестицій і реалізації інвестиційних проєктів.

Для забезпечення росту і розвитку економіки України необхідне залучення довгострокових фінансових інвестицій, поліпшення інвестиційного клімату та підвищення ефективності інвестиційних процесів, що є одним із основних напрямів державної політики на сучасному етапі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Відповідно до визначення Зві Боді інвестиції — це витрачання в конкретний час грошових чи інших коштів в очікуванні отримання майбутніх вигод [1].

К.Р. Макконнелл та С.Л. Брю під інвестиціями розуміли витрати на виробництво і накопичення засобів виробництва і збільшення матеріальних запасів [5].

Французький економіст П. Массе вважає, що узгайнене визначення інвестиції, яке можна надати факту вкладання капіталу, зводиться до того, що "інвестування є фактом отримання переваг у майбутньому від поточних інвестиційних благ" [6].

Згідно з визначенням Г. Савицької, "фінансові інвестиції — це довгострокові фінансові вкладення в цінні папери (акції, облігації, сертифікати, векселі тощо); у спільні підприємства, які забезпечують гарантовані доходи тощо" [7, с. 383—384].

Попри значну кількість публікацій з визнання і класифікації фінансових інвестицій, необхідними та актуальними є подальші дослідження стану, тенденцій, структурних змін, оцінки ефективності вкладень довгострокових фінансових інвестицій в національну економіку.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є проведення статистичного аналізу динаміки та структури довгострокових фінансових інвестицій, виявлення особливостей і тенденцій вкладень в економіку України; удосконалення аналітичного забезпечення управління довгостроковими фінансовими інвестиціями з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інвестиції — це вкладення, які забезпечують фінансове зростання і розвиток економіки країни.

Класифікація інвестицій здійснюється на підставі ознак (чи критеріїв), яка дозволяє об'єднати інвестиції в однорідні за ознакою групи. У економічній літературі є безліч підходів до класифікації інвестицій [9, с. 265].

За терміном вкладення капіталу фінансові інвестиції поділяються на короткострокові та довгострокові:

— короткострокове інвестування здійснюється на строк до одного року;

— довгострокове інвестування — понад 1 рік.

Залежно від об'єкта інвестування в економічній літературі традиційно розрізняють реальні (синоніми — капітальні, капіталоутворюючі) та фінансові інвестиції. Реальними інвестиціями є вкладення капіталу у відтворення основних засобів, в інноваційні нематеріальні активи та інші об'єкти інвестування, пов'язані зі здійсненням операційної діяльності або покращенням умов праці та побуту персоналу. Фінансові інвестиції характеризують вкладення капіталу в різноманітні фінансові інструменти інвестування, головним чином в цінні папери, з метою отримання доходу.

Довгострокові фінансові інвестиції — це фінансові інвестиції, які підприємство утримує більше року і які не можуть бути реалізовані в будь-який момент часу. Їх відображають у складі необоротних активів Балансу (Звіту про фінансовий стан) підприємства.

На сьогодні, довгострокові фінансові інвестиції виступають важливим засобом забезпечення умов становлення ринкової економіки, певних структурних зрушень у господарському комплексі країни, забезпечення технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності підприємств. Без довгострокових фінансових інвестицій неможливі підготовка та запуск у виробництво нових видів продукції (робіт, послуг), підвищення якості та дизайну товарів, використання нових видів матеріалів тощо [3; 4].

В умовах низького рівня державної підтримки бізнесу, дестабілізації національного банківського сектора та зниження ефективності діяльності вітчизняних підприємств істотно зростає потреба у додатковому капіталі, найбільш оптимальним з позиції термінів залучення та вартості якого є використання інструментів довгострокових фінансових інвестицій, тобто залучення/розміщення інвестицій у цінні папери шляхом їх придбання в процесі емісії чи обігу.

З метою забезпечення конкурентоспроможності підприємницької діяльності важливим є орієнтація на довгострокову перспективу, що стосується всіх сторін економічного середовища та суспільного життя. Можливість отримати економічні, організаційні та технічні переваги, бути привабливим та затребуваним підприємством на ринку, утримувати високі позиції забезпечує прорахована інвестиційна політика, яка працює не лише на поточний період, але і розрахована на стратегічну перспективу.

Мета дослідження полягає у визначенні управлінських векторів й аналізі основних показників наявності та використання довгострокових фінансових інвестицій в Україні, що забезпечує можливість оцінити сучасний стан розвитку інвестиційної діяльності і надати рекомендації щодо розробки необхідних заходів для пошуку перспективних напрямів залучення довгострокових фінансових інвестицій.

Завданнями для вирішення поставленої мети дослідження є:

— визначення рівня забезпеченості України довгостроковими фінансовими інвестиціями за допомогою використання аналітичних статистико-економічних методів (рядів динаміки, середніх величин, індексного методу та екстраполяції);

— розробка рекомендацій щодо подальшого залучення довгострокових фінансових інвестицій в економіку України.

Розрахунки та отримані результати дослідження базуються на методах статистичних порівнянь, середніх величин, вибіркового спостереження, що дозволяє проаналізувати динамічні зміни у складі та структурі довгострокових фінансових інвестицій в Україні за десятирічний період (2010—2019 рр.), провести аналітичну оцінку сучасного стану забезпеченості довгостроковими фінансовими інвестиціями галузей України на регіональному рівні.

Методика аналізу довгострокових фінансових інвестицій. Пошук ефективних управлінських рішень є важливою складовою управління фінансовими інвестиціями, з метою уникнення непередбачуваних форс-мажорів та забезпечення подальшого зростання економіки країни.

Таблиця 1. Динаміка довгострокових фінансових інвестицій в Україні за 2010 — 2019 рр., тис. грн (станом на кінець року)

Показник ряду	Роки									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
А	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Рівень довгострокових фінансових інвестицій	334246712	382928037	396996230	447181052	469342717	806295414	889612881	872238817	814802660	755972169
Абсолютний приріст										
базисний	x	48681325	62749518	112934340	135096005	472048702	555366169	537992105	480555948	421725457
ланцюговий	x	48681325	14068193	50184822	22161665	336952697	83317467	-17374064	-57436157	-58830491
Коефіцієнт зростання										
базисний	x	1,146	1,188	1,338	1,404	2,412	2,662	2,610	2,438	2,263
ланцюговий	x	1,146	1,037	1,126	1,050	1,718	1,103	0,980	0,934	0,928
Темп зростання, %										
базисний	x	114,6	118,8	133,8	140,4	241,2	266,2	261,0	243,8	226,3
ланцюговий	x	114,6	103,7	112,6	105,0	171,8	110,3	98,0	93,4	92,8
Темп приросту, %										
базисний	x	14,6	18,8	33,8	40,4	141,2	166,2	161,0	143,8	126,3
ланцюговий	x	14,6	3,7	12,6	5,0	71,8	10,3	-2,0	-6,6	-7,2
Абсолютне значення одного відсотка приросту	x	3334337,3	3802214,3	3982922,4	4432333	4692934,5	8089074,5	-8687032	-123454948,5	-8170901,5

Джерело: побудовано авторами [2; 8].

Отримання позитивного ефекту в результаті своєї діяльності є стратегічною ціллю кожного суб'єкта господарювання. Взаємовідносини в системі формування фінансово-економічної політики потребують чіткого формулювання планів на перспективу. Самостійність в такому випадку посідає першочергове значення. Але не завжди суб'єктам господарювання вдається відповідати вимогам і тенденціям сучасного ринку без допомоги або додаткового залучення коштів. У сучасних умовах розрахувати потребу в довгострокових фінансових інвестиціях на перспективу досить складно. Тому питання завоювання місця в ринковому середовищі потребує додаткових інвестиційних сил для досягнення поставленої мети в короткостроковій перспективі.

Система факторів, що визначають фінансову привабливість, вигідні інвестиційні вкладення в підприємницьку діяльність, виявляються настільки вагомими та значними, що неможливо використовувати лише один підхід чи одну методологію у дослідженні довгострокових фінансових інвестицій.

Застосування статистичного та стратегічного аналізу довгострокових фінансових інвестицій обумовлює методологію даного дослідження та дозволяє сформулювати інформацію про їх динаміку в Україні за 2010 — 2019 рр.

Вкладаючи капітал у будь-який інвестиційний проєкт, підприємство планує не тільки відшкодувати вкладений капітал, але й отримати певну суму прибутку.

Кожне інвестиційне рішення ґрунтується на оцінці:

- фінансового стану підприємства і доцільності участі його в інвестиційній діяльності;
- розміру інвестиції та джерел її фінансування;
- вигідності різних інвестиційних проєктів.

Підприємства можуть вкладати інвестиції в дочірні та спільні підприємства, інші організації, надавати позики іншим господарюючим суб'єктам і державі і т. д.

Ефективність використання довгострокових фінансових інвестицій на підприємствах характеризує такий показник діяльності, як вартість довгострокових фінансових інвестицій на дату подання фінансової звітності.

Значення показника формується на основі суми справедливої вартості довгострокових фінансових інвестицій, що збільшується або зменшується на частку інвестора в фінансових результатах підприємств або в результаті переоцінки, знецінення таких інвестицій.

Під методикою інвестиційного аналізу розуміють сукупність способів і правил найбільш доцільного виконання аналітичних досліджень в області інвестиційної діяльності підприємств. Методика аналізу інвестицій являє собою методологічні поради щодо поетапного виконання аналітичних досліджень [11, с. 12].

З його допомогою розробляється стратегія й тактика розвитку інвестиційної діяльності підприємства, обґрунтовуються плани й управлінські рішення в цій сфері, здійснюється контроль за їхнім виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності інвестицій, оцінюються результати реальних і фінансових інвестиційних проєктів у цілому й за окремими їх видами [10, с. 376].

У процесі аналізу за допомогою методу середніх величин встановлюють відхилення розрахованого середнього значення від фактичного результату, що є дійсним у цих умовах (табл. 1).

За даними таблиці 1 розраховано середні значення аналітичних показників за методом середньої простої арифметичної, використовуючи спосіб розрахунку ланцюговим методом:

1) середнє значення інтервального ряду: $6169616689 / 10 = 616961669$ тис. грн;

2) середній абсолютний приріст: $421725457 / 9 = 46858384$ тис. грн;

3) середній коефіцієнт зростання: $\sqrt[9]{2,262} = 1,093$;

4) середній темп зростання: $1,093 \times 100 = 109,3$ %;

5) середній темп приросту: $109,3 - 100 = 9,3$ %.

Аналіз проведених розрахунків свідчить, що за період дослідження динаміка довгострокових фінансових інвестицій мала позитивну тенденцію до зростання, проте у 2018—2019 рр. їх величина почала зменшуватися. У середньому за 2010—2019 рр. величина довгострокових фінансових інвестицій склала 616961669 тис. грн.

Таблиця 2. Динаміка вкладень довгострокових фінансових інвестицій в окремі сфери діяльності України за 2010 — 2019 рр., тис. грн (станом на кінець року)

Роки	Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	Фінансова та страхова діяльність	Операції з нерухомим майном
2010	71437810,3	47026554,6	144943417
2011	73769115,5	49559083,2	177922504
2012	69291729,1	72082785,4	36068370,6
2013	79825649,3	55495954,1	45989684,1
2014	68726156,6	67747605,8	42593956,9
2015	74959066,3	63325315	42478507,9
2016	73018714	61938283,3	45726800,8
2017	85005529	66654606,4	50014555,2
2018	90055650,6	82940015,2	52341623,9
2019	81559563,7	84963021,1	60083160,6

Джерело: побудовано авторами [2; 8].

Показник перевищує середнє значення майже в 1,5 рази з 2015 р. по 2019 р. Величина середнього темпу зростання свідчить про 9,3 % зростання довгострокових фінансових інвестицій у середньому за рік. Позитивна тенденція в зростанні сум довгострокових фінансових інвестицій вказує на стабільні відносини в економічній середовищі країни.

Довгострокові фінансові інвестиції України у звітах щорічної інформації Державної служби статистики України представлені за такими складовими:

- сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство;
- промисловість;
- будівництво;

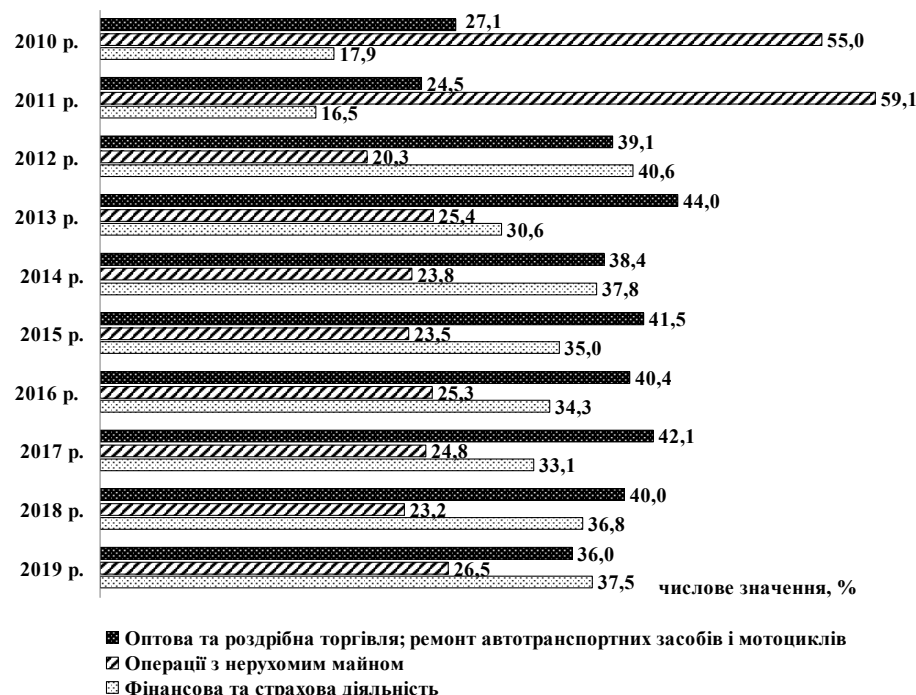

Рис. 1. Динаміка структури вкладень довгострокових фінансових інвестицій в окремі сфери діяльності України за 2010—2019 рр. (станом на кінець року)

Джерело: побудовано авторами [2; 8].

- оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів;
- транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність;
- тимчасове розміщення й організація харчування;
- інформація та телекомунікації;
- фінансова та страхова діяльність;
- операції з нерухомим майном;
- професійна, наукова та технічна діяльність;
- діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування;
- освіта;
- охорона здоров'я та надання соціальної допомоги;
- мистецтво, спорт, розваги та відпочинок;
- надання інших видів послуг.

Фінансові інвестиції передбачають використання наявного капіталу для придбання (купівлі) акцій, облігацій та інших цінних паперів, що їх випускають підприємства або держава. Вкладення в окремі сфери діяльності в Україні наведено в таблиці 2.

Можна констатувати, що з 15 наведених складових довгострокових фінансових інвестицій, у статистичних інформаційних джерелах під час проведення дослідження нами було обрано три види, які мають у сумі структурного співвідношення переважаючий характер.

Відсоткове співвідношення окремих видів довгострокових фінансових інвестицій у загальній їх вартості за 2010—2019 рр. представлено на рисунку 1.

За наведеними на рисунку 1 видами вкладень довгострокових фінансових інвестицій в окремі сфери діяльності України можна стверджувати, що найвагоміше місце в 2010—2011 рр. займають операції з нерухомим майном, питома вага яких збільшилася з 55,0 % до 59,1 %.

Починаючи з 2012 р., вкладення в нерухоме майно скоротилися майже в два рази і на кінець 2019 р. становили 26,5 %, тоді як на кінець 2010 р. — 55,0 %. Тенденція вкладень в оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів за досліджуваний період коливається від 24,5 % (2011 р.) до 44,0 % (2013 р.) і станом на кінець 2019 р. склала 36,0 %. Вкладення у фінансову та страхову діяльність мали також коливаючий характер: найменше значення 16,5 % відповідає 2011 р., найбільше — 40,6 % у 2012 р., на кінець 2019 р. значення складало 37,5 %.

Важливим під час проведення аналізу є вивчення регіонального стану забезпеченості фінансовими довгостроковими інвестиціями в розрізі областей, (табл. 3).

Дані таблиці 3 засвідчили, що найбільше зосередження

**Таблиця 3. Динаміка довгострокових фінансових інвестицій
за областями України за 2010 — 2019 рр., тис. грн
(станом на кінець року)**

Область	Роки					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
А	1	2	3	4	5	6
Вінницька	2045237,6	3386171,6	12811370,3	12844003,7	2089377,4	3063305,2
Волинська	980592,0	1245365,8	2284096,8	2707236,3	1678873,4	2359799,7
Дніпропетровська	18799268,1	17467723,5	20653794,5	22846336,9	40536581,6	41718529,7
Донецька	77425323,9	78857978,4	81623867,6	83621368,7	68893867,7	66290408,7
Житомирська	892103,4	678356,9	873335,8	1094387,4	1294578,0	1447363,1
Закарпатська	707973,0	903246,3	2313485,6	2607185,1	2862783,8	1192294,2
Запорізька	10490863,6	10437855,5	9285272,8	8811291,1	8430433,8	7701540,2
Івано-Франківська	5225124,1	6326277,5	7100670,7	7225756,9	9815727,4	8235756,2
Київська	9920214,4	10254876,0	12541181,3	15434863,7	18918596,4	19922058,2
Кіровоградська	1437702,8	1658825,4	1844302,8	3174796,4	3539231,2	2339636,7
Луганська	1966815,2	2357111,4	2401237,4	2997052,4	884808,2	1097499,6
Миколаївська	1042263,9	822936,4	786134,5	1279358,8	1522518,0	1432508,9
Одеська	8315039,7	9760989,1	9170232,4	10028407,0	8732344,7	10590318,0
Полтавська	4577565,9	4668656,8	5177297,8	6651538,1	7555289,5	8147908,6
Рівненська	886070,3	578130,9	556431,4	737511,9	2662045,5	3325799,5
Сумська	1199500,8	1546827,0	1347035,6	2097491,2	1989582,5	3097509,7
Тернопільська	596734,4	1215699,5	1244744,5	2277751,6	3458999,0	1534563,2
Харківська	9238749,9	10194732,3	10678413,4	14241644,4	14377113,3	17629655,0
Херсонська	1013810,7	1338417,7	1993928,0	1818923,0	2014334,2	1917716,4
Хмельницька	629560,3	758778,8	931967,0	1830811,8	3134536,8	988216,6
Черкаська	1499960,0	2387249,7	2969351,4	3391577,2	3577079,8	3320531,7
Чернівецька	1942011,5	864293,9	1170161,4	2142375,5	2065947,3	182897,5
Чернігівська	1056816,2	2270691,1	2597783,2	2443179,0	2739052,6	2745761,0

Джерело: побудовано авторами [2; 8].

Продовження табл. 3

**Динаміка довгострокових фінансових інвестицій
за областями України за 2010 — 2019 рр., тис. грн
(станом на кінець року)**

Область	Роки				Відхилення (+;-) 2019 р. від 2010 р.	
	2016	2017	2018	2019	Абсолютне (2019 р. від 2010 р.), тис. грн	Відносне (2019 р. до 2010 р.), %
А	7	8	9	10	11	12
Вінницька	3319478,7	4737183,7	4728184,5	4919814,7	+2874577,1	у 2,4 р. б.
Волинська	2079804,3	2342776,1	2385559,8	2964332,7	+1983740,7	у 3 р. б.
Дніпропетровська	41674208,5	23893403,1	23902761,4	26715755,4	+7916487,3	+42,1
Донецька	64742877,8	62719869,2	52834945,6	48174078,0	-29251245,9	-37,8
Житомирська	1010250,0	4269901,8	4611167,1	1298816,6	+406713,2	+45,6
Закарпатська	1227956,5	1432496,8	2165094,0	1721655,0	+1013682	у 2,5 р. б.
Запорізька	7415150,2	6588594,7	6240960,7	6466438,5	-4024425,1	-38,4
Івано-Франківська	5415197,3	9688775,5	9117622,5	8046407,7	+2821283,6	+53,9
Київська	18133022,2	18351006,6	17259979,8	23041366,2	+13121151,8	у 2,73 р. б.
Кіровоградська	2341959,4	3070425,7	3911998,5	4380873,1	+2943170,3	у 3 р. б.
Луганська	1813952,5	1214140,8	1016902,6	593405,1	-1373410,1	-69,9
Львівська	8611185,7	5221447,5	6258248,7	6558661,7	+1934731,8	+41,8
Миколаївська	1477861,7	1416257,5	1233816,0	1475521,0	+433257,1	+41,6
Одеська	10710955,4	14241796,3	13734701,8	12235585,7	+3920546	+47,2
Полтавська	8419442,4	9252878,7	6032128,3	5924277,5	+1346711,6	+29,4
Рівненська	1576453,4	1817527,0	1736999,0	1720379,9	+834309,6	+94,2
Сумська	3259247,2	3059807,3	2756900,0	3213444,3	+2013943,5	у 2,7 р. б.
Тернопільська	1251135,5	1380725,2	523743,8	474285,0	-122449,4	-20,6
Харківська	12632736,8	13162773,8	14477557,4	14692976,4	+5454226,5	+59,3
Херсонська	2603350,6	2609196,4	2248252,0	1825732,3	+811921,6	+80,1
Хмельницька	2096453,5	1925981,2	1673548,4	3323873,2	+2694312,9	у 5,3 р. б.
Черкаська	3357807,9	5683931,5	6476901,3	6781675,6	+5281715,6	у 4,5 р. б.
Чернівецька	172752,8	218203,4	523302,6	595696,1	-1346315,4	-69,3
Чернігівська	2188126,2	2713895,3	3230265,7	3873645,8	2816829,6	у 3,7 р. б.

Джерело: побудовано авторами [2; 8].

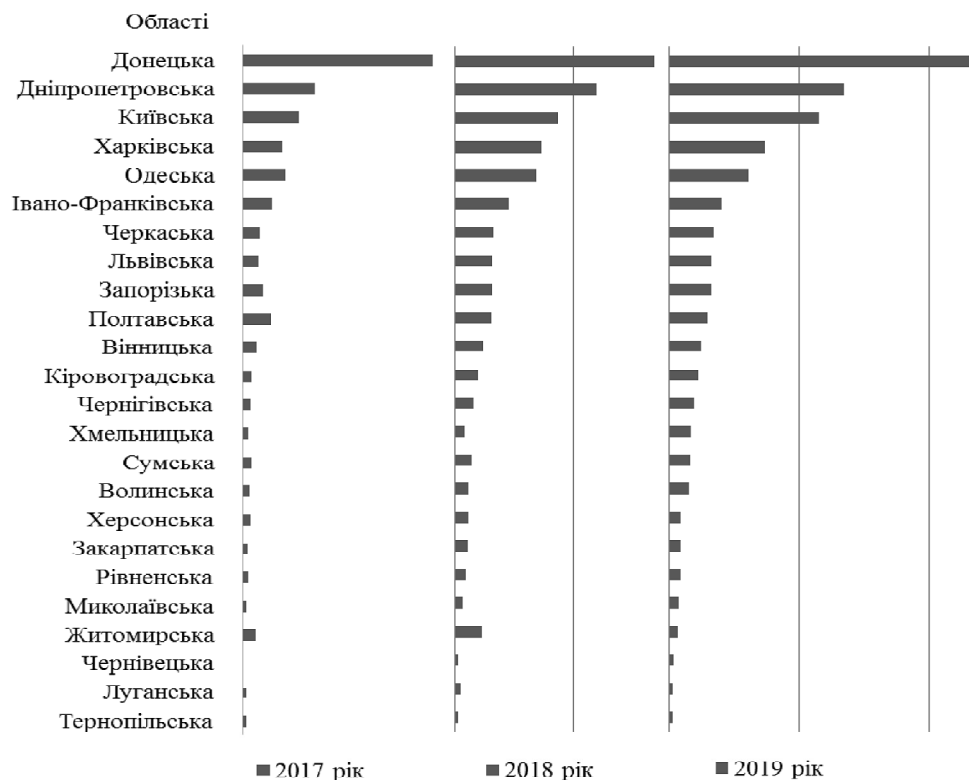

Рис. 2. Рейтинг областей України за динамікою вартості довгострокових фінансових інвестицій за 2017—2019 рр. (станом на кінець року)

Джерело: побудовано авторами [2; 8].

довгострокових фінансових інвестицій у 2019 р. характерне для таких областей: Донецька область (25,2 %), Дніпропетровська (14 %), Київська (12,1 %), Харківська (7,7 %), Одеська, (6,4 %). В межах 2—4 відсотків мають такі області: Івано-Франківська (4,2 %), Черкаська (3,6%), Львівська (3,4 %), Запорізька (3,4 %), Полтавська (3,1 %), Кіровоградська (2,3%), Чернігівська (2,0 %). Области з відсотковим значенням менше 2 %: Хмельницька (1,7 %), Сумська (1,7%), Волинська (1,6 %), Херсонська (1,0 %), Закарпатська (0,9 %), Рівненська (0,9 %), Миколаївська (0,8%), Житомирська (0,7 %), Чернівецька (0,3 %), Луганська (0,3 %), Тернопільська (0,2 %).

Порівняльний аналіз динаміки довгострокових фінансових інвестицій підтвердив, що найбільше зростання за аналізований період мали такі регіони: на першому місці Хмельницька область (у 5 разів), на другому — Черкаська область (у 4,5 рази), на третьому — Чернігівська область (у 3,7 рази), Кіровоградська та Волинська області (у 3 рази). Значно менше зростання довгострокових фінансових інвестицій характерне для ряду областей: Київська (у 2,73 рази), Сумська (у 2,7 рази), Закарпатська (у 2,5 рази). У п'яти областях України за 2010—2019 рр. спостерігався спад довгострокових інвестиційних надходжень: в Луганській (на 69,9 %), Чернівецькій (на 69,3 %), Запорізькій (на 38,4%), Донецькій (на 37,8 %), Тернопільській (на 20,6%).

На рисунку 2 продемонстровано лідируючі регіони України на основі даних таблиці 3 щодо фактичного забезпечення довгостроковими фінансовими інвестиціями в усіх сферах національної економіки.

Аналізуючи рисунок 2, можна побачити, що лідерами в освоєнні довгострокових фінансових інвестицій в Україні впродовж трьох років залишаються Донецька, Дніпропетровська, Київська, Харківська та Одеська області.

Зовнішнє середовище, фактори його впливу на виробничий процес виступають невід'ємною складовою, що підлягає постійному аналізу та моніторингу. Для формування власних та залучення зовнішніх інвестиційних ресурсів у системі стратегічного управління підприємством необхідно чітко розуміти і мати інформацію про ситуацію в країні та за її межами, що забезпечує розуміння ризиків, пов'язаних із зовнішнім середовищем, з метою спрямування зусиль на координацію управлінських рішень щодо ефективності інвестування. Менеджери та аналітики в своїй діяльності все частіше звертаються до різноманітних джерел інформації в пошуку найточніших, ширших та детальніших даних, проводять порівняння даних та їх прогнозування. В інвестиційній сфері — це невід'ємна складова, що є центром відліку точки беззбитковості та стабільності.

Інвестиційний клімат формується, в першу чергу, на державному рівні. Приватні інвестиції не мають великомасштабних можливостей через відсутність стимулюючих факторів захищеності.

Держава приймає найбільш активну участь в інноваційній політиці країни, визначає порядок залучення довгострокових фінансових інвестицій з урахуванням стратегічних цілей як сукупність інструментів та механізмів, направлених на підсилення активності державних та приватних підприємств.

Отже, основними перспективними напрямами в утриманні високих позицій вкладень довгострокових фінан-

сових інвестицій в галузі економіки та сфери діяльності в Україні є:

- фінансове стимулювання інноваційної діяльності підприємств з метою залучення довгострокових інвестицій;
- розвиток інноваційної інфраструктури з допомогою державних програм на довгострокову перспективу;
- розширення міжнародних партнерських угод через державні довгострокові програми;
- стимулювання економіки через механізм інвестиційної підтримки довгострокових вкладень;
- забезпечення сприятливих умов для отримання необхідної інформаційної підтримки щодо ефективності довгострокового інвестування;
- створення механізмів для підвищення довгострокових фінансових вкладень у підприємництво для розвитку новітніх технологій;
- впровадження ефективних інструментів підтримки довгострокових інвестиційних проєктів.

Втілення перелічених заходів сприятиме підвищенню не тільки конкурентоспроможності, а й інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, оскільки довгострокові фінансові інвестиції — це реальна потенція на та перспективна спроможність підприємства проєктувати та виготовляти нову, адаптовану під вимоги сучасності продукцію, що користується більш пріоритетним попитом у споживачів в умовах сьогодення.

З метою підвищення конкурентоздатності національної економіки, вагомою підтримкою з боку держави стало б створення державної агенції з питань довгострокового фінансового інвестування в різні сфери національної економіки. Рекомендовані вектори її діяльності:

- забезпеченість гарантованих асигнувань з боку держави у перспективні галузі економіки та сфери діяльності України;
- підсилення довірчих відносин між державою та підприємницьким сектором;
- оздоровлення інвестиційних програм на довгострокову перспективу та гарантування страхування ризиків для національних підприємств;
- стимулювання вкладень довгострокових фінансових інвестицій для розвитку середнього та великого бізнесу;
- сприяння отримання високого прибутку від вкладень довгострокових фінансових інвестицій в державні проєкти.

Література:

1. Боди Зви, Кейн Алекс, Маркус Алан Дж. Принципы инвестиций. Пер. з англ. 4-е изд. М.: Вильямс, 2008. 984 с.
2. Дані Державної служби статистики України, що надані за письмовим зверненням авторів статті (дата звернення: 23.04.2021).
3. Классификация инвестиций или как обеспечить финансовую независимость. URL: <http://pasprofit.ru/ponjatje-sushhnost-vidy-formy-klassifikacija-investicij.html> (дата звернення: 23.04.2021).
4. Любар О. О. Організація обліку довгострокових інвестицій та джерел їх фінансування. Ефективна економіка. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2019/59.pdf (дата звернення: 05.04.2021).

5. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Экономикс: принципы, проблемы и политика. Пер. с 14-го англ. изд. М.: ИНФРА-М, 2003. 972 с.

6. Массе П. Критерии и методы оптимального определения капиталовложения [Текст]. М., 1971. 27 с.

7. Савицька Г. Економічний аналіз діяльності підприємства. К.: Знання, 2005. С. 383—384.

8. Сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 23.04.2021).

9. Сириченко Н.С. Економічна сутність і класифікація інвестицій в умовах глобальних трансформацій. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія Економіка. Вип. 2 (4). Ч. 1. 2015. С. 263—269.

10. Спільник І. Аналіз інвестиційної діяльності підприємства [Текст]. Економічний аналіз: збірник наукових праць. Вип. 10. Ч. 4. Тернопіль: Економічна думка, 2012. С. 376.

11. Яришко С. Я. Теоретичні аспекти аналізу інвестиційних проєктів. Інвестиції: Практика та досвід. 2009. № 5. С. 12.

References:

1. Body, Z. Kane, A. and Marcus, A. (2008), *Pryntsypp investytsii [Investment Principles]*, Vil'jams, Moscow, Russia.

2. State Statistics Service of Ukraine (2021), "Data of the State Statistics Service of Ukraine, provided at the written request of the authors of the article", available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 23 April 2021).

3. Pasprofit (2021), "Classification of investments or how to ensure financial independence", available at: <http://pasprofit.ru/ponjatje-sushhnost-vidy-formy-klassifikacija-investicij.html> (Accessed 23 April 2021).

4. Lyubar, O. O. (2019), "Organization of accounting for long-term investments and sources of their financing", *Efficient economy*, available at: http://www.economy-nayka.com.ua/pdf/4_2019/59.pdf (Accessed 05 April 2021).

5. McConnell, K. and Brew, S. (2003), *Ekonomiks: pryntsypp, problemy i polityka [Economics: principles, problems and policies]*, INFRA-M, Moscow, Russia.

6. Masse, P. (1971), *Kryterii i metody optymalnoho vyznachennia kapitalovkladen [Criteria and methods for optimal determination of investment]*, Moscow, Russia.

7. Savitskaya, G. (2005), *Ekonomichnyi analiz diialnosti pidpryiemstva [Economic analysis of the enterprise]*, Znannia, Kyiv, Ukraine.

8. Website of the State Statistics Service of Ukraine (2021), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed April 2021).

9. Syrychenko, N. S. (2015), "Economic essence and classification of investments in the conditions of global transformations", *Scientific Bulletin of Mukachevo State University*, vol. 2 (4), no. 1, pp. 263—269.

10. Spilnyk, I. (2012), "Analysis of investment activity of the enterprise", *Economic analysis: a collection of scientific papers*, vol. 10, no. 4, p. 376.

11. Salyha, S. Ya. Yaryshko, O. V. and Tkachenko, Ye. Yu. (2009), "Theoretical aspects of the analysis of investment projects", *Investments: Practice and experience*, vol. 5, pp. 12—14.

Стаття надійшла до редакції 29.04.2021 р.